

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2017

SEAN-GHRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉ CÉADAOIN, 21 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 2.00 – 4.30

1.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Ἄγαμέμνων υἱὸς ἦν Ἀτρέως, ἀδελφὸς δὲ Μενελάου. ἀποθανόντος δ' Ἀτρέως ἐβασίλευσεν ἐν Μυκῆναις. ἔγημε δὲ Κλυταιμνήστραν, ἀφ' ἧς ἐγένοντο τρεῖς παῖδες, Ἴφιγένεια, καὶ Ἥλέκτρα, καὶ Ὀρέστης.

ἐπεὶ δὲ Πάρις, υἱὸς Πριάμου τοῦ ἐν Ἰλίῳ βασιλέως, Ἑλένην ἥρπασε, γυναῖκα Μενελάου, διῆλθε τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἄγαμέμνων, παροξύνων τοὺς πανταχοῦ ἡγεμόνας στέλλεσθαι πρὸς Ἴλιον. ἔπεισε δὲ πολλούς.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis scéal ar bith atá ar eolas agat faoi léigear na Traí.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar Héilin agus ar Pháras.

2.

[50]

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Δευκαλίων παῖς ἦν Προμηθέως, καὶ ἔγημε Πύρραν. ἐπεὶ δὲ Ζεὺς ἤθελε τὸ χαλκοῦν γένος ἀνθρώπων, διὰ τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, ἀφανίσαι, Δευκαλίων ἐποίησε λάρνακα, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐνθεῖς μετὰ Πύρρας ἐνέβη. Ζεὺς δὲ πολὺν ὑετὸν ἀπ' οὐρανοῦ πέμψας, τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Ἑλλάδος κατέκλυσε. διεφθάρησαν δ' οἱ ἄνθρωποι πλὴν ὀλίγων, οἱ κατέφυγον ἐπὶ τὰ ὕψιστα ὄρη. Δευκαλίων δὲ διὰ τῆς θαλάσσης φερόμενος ἡμέρας καὶ νύκτας ἑννέα, τῷ Παρνασσῷ προσίσχει, καὶ ἐκβὰς τῆς λάρνακος ἔθυσσε Δίῃ.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis go hachomair scéal ar bith eile ata ar eolas agat a bhaineann le Proiméitéas.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar laoch ar bith eile ón tSean-Ghréig.

3. Cuir Gaeilge air seo:

[80]

(*Cé hí an bandia is áille?*)

τρεις θεαί ἐρίζουσι περὶ μήλου χρυσοῦ. γέγραπται γὰρ ἐν τῷ μῆλῳ, “τίς θεὰ καλλίστη ἐστίν;” ἢ Ἡρα ἐστὶ καλὴ καὶ ἐθέλει ἔχειν τὸ μῆλον. ἢ δ’ Ἀθήνη καὶ ἢ Ἀφροδίτη εἰσὶ καλαὶ καὶ ἐθέλουσιν ἔχειν τὸ μῆλον. ὁ οὖν Πάρις, κάλλιστος ἀνδρῶν, κρίνει.

ἢ Ἡρα λέγει, “παρέχω σοι δύναμιν.” ἢ δ’ Ἀθήνη λέγει, “παρέχω σοι σοφίαν.” ἢ δ’ Ἀφροδίτη λέγει, “παρέχω σοι τὴν καλλίστην γυναῖκα, Ἐλένην.” ὁ οὖν Πάρις παρέχει τὸ χρυσοῦν μῆλον τῇ Ἀφροδίτῃ. ἢ μὲν Ἀφροδίτη χαίρει, ἢ δὲ Ἡρα καὶ Ἀθήνη οὐ χαίρουσιν.

ἐρίζω: téim san iomaíocht. περὶ: maidir le, faoi. μῆλον: úll. χρυσοῦς: órga.
γέγραπται: tá sé scríofa. κρίνω: tugaim breithiúnas ar. δύναμις: cumhacht. σοφία: gaois.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceistanna ina dhiaidh: [80]

(*Cuireann scéal Philib iontas ar na saoránaigh, ach is deacair dóibh é a chreidiúint.*)

ὁ δ’ Φίλιππος εἰς τὴν ἀγορὰν τρέχει. εὐθύς δὲ τοὺς πολίτας καλεῖ καὶ βοᾷ, “ὦ πολῖται, μέγας λύκος ἦν ἐν τοῖς ἀγροῖς. ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε· ἐγὼ γὰρ τὸν λύκον ἀπέκτεινα.”

ἔπειτα δ’ οἱ πολῖται λέγουσιν, “νῦν δὲ ἡμεῖς οὐχ ὀρώμεν πολλοὺς λύκους ἐν τῷ ὄρει, σπανίως δὲ λύκος ἐν τοῖς ἀγροῖς πάρεστι. θαυμάζομεν οὖν. ὁ δὲ Φίλιππος παῖς ἀγαθός ἐστι καὶ τὰ μῆλα εὖ φυλάττει, ἀλλ’ οὐκ αἰεὶ τὰ ἀληθῆ λέγει. ἡμεῖς οὖν ἐν νῶ ἔχομεν σπεύδειν πρὸς τοὺς ἀγροὺς καὶ ζητεῖν τὸν τοῦ λύκου νεκρὸν.” τέλος δ’ οἱ πολῖται τὸν νεκρὸν ὀρώσι καὶ τὸν Φίλιππον τιμῶσι.

ἀποκτείνω: maraím. σπανίως: go hannamh. τὰ μῆλα: na tréada. τὰ ἀληθῆ: an fhírinne.
νεκρός: corp, colainn.

- (a) Cá háit a ritheann Pilib? Cad a dhéanann sé nuair a bhaineann sé an áit amach?
- (b) Cad a deir sé a bhí sna goirt? Cén fáth nár chóir go mbeadh eagla ar na saoránaigh?
- (c) Cén fáth a bhfuil iontas ar na saoránaigh?
- (d) Cén cineál buachalla é Pilib, dar leis na saoránaigh?
- (e) Cad atá ar intinn ag na saoránaigh a dhéanamh?
- (f) Cén chaoi a gcaitheann na saoránaigh le Pilib ar deireadh, agus cén fáth?
- (g) Scríobh an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá* cheann de na hainmfhocail seo a leanas:

ἀγορά, ἄγρός, πολίτης, ὄρος.

- (h) Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal Béarla **lithograph**. Cad iad na focail sin agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise?

5. Cuir Gréigis orthu seo: [80]
- (a) Tá na capaill á dtiomáint isteach sa ghort ag an bhfeirmeoir. (16)
- (b) Deifríonn an buachaill chuig an teach agus glaonn sé ar an máthair. (16)
- (c) Tá an madra leisciúil agus codlaíonn sé faoin gcrann. (16)
- (d) Feiceann an bhean an mac tíre, ach teitheann an mac tíre. (16)
- (e) Tar anseo, a sclábhaí, agus iompair na clocha as an ngort. (16)

6. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Tabhair breac-chuntas ar Éirí Amach na nIónach. Ná déan dearmad a lua i do fhreagra cérbh iad na hIónaigh, cé ina gcoinne a d'éirigh siad amach, cén fáth ar éirigh siad amach, cad a tharla dá bharr, agus cén toradh a bhí air don Ghréig.
- (b) Scríobh ar ghníomhréim Theimisticleís nó ar ghníomhréim Miltiades.

7. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh *tríur ar bith* de na déithe nó na bandéithe seo a leanas:
- (i) Ba dheartháir é le hArtaimís an bansealgair.
- (ii) Ainmníodh an Aithin i ndiaidh an bhandé seo.
- (iii) Chabhraigh an bandia seo le fás na mbarraí.
- (iv) Ba é Dia na Farraige é.

Scríobh alt gearr ar *cheann amháin ar bith* de na déithe nó na bandéithe a d'ainmnigh tú.

- (b) Samhlaigh gur buachaill nó cailín tú sa tSean-Ghréig. Tabhair cuntas ar chuairt a thug tú ar chathair na hAithne.